

Aan: Provinciale Staten van de Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Telefax: 026 3599480
post@prv.gelderland.nl

Betreft: zienswijze Gelderse Verordening Stikstof

Uw nummer: onbekend

Mijn kenmerk: P034/Zw.Gel

's-Gravenhage, 15 augustus 2011

Geachte heer, mevrouw,

Namens cliënten,

- Coöperatie Mobilisation for the Environment U.A. (MOB) te Nijmegen

- Vereniging Stedelijk Leefmilieu te Nijmegen

worden zienswijzen ingebracht bij de verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland

Zienswijzen

De Verordening wordt voor een belangrijk deel gebaseerd op een onlangs gesloten Convenant Stikstof en Natura 2000. Van dit convenant moet worden gesteld dat dit hooguit een weergave kan heten van de politieke verhoudingen, en geen basis heeft in een deugdelijke feiten- danwel probleemanalyse. Een treurige voetnoot bij dit convenant is nog de Judaskus / handtekening van de lokale milieufederatie. Indien de Judaskus met enige nuances - 'met gevoel voor politieke verhoudingen?' - bezien zou worden, dan geldt dat de lokale milieufederatie kennelijk niet over de vereiste kennis beschikt om te beoordelen waar een handtekening onder wordt gezet.

Het gestelde wordt als volgt nader toegelicht.

Korte samenvatting van uw concept-verordening

Een beperkt deel van de Gelderse veebedrijven -afhankelijk van een depositiedrempelwaarde- worden omgerekend naar ammoniakemissies (aantallen dieren x emissiefactor per dierplaats) en ammoniakdeposities (ammoniakemissie x afstandsafhankelijke omrekenwaarde tot meest nabij gelegen Natura 2000 gebied) op basis van het krachtens de Wet milieubeheer vergunde veebestand in 2009.

Bedrijfswijzigingen met depositietoenames boven een specifieke drempelwaarde worden toelaatbaar gevonden voor zover die voldoende lijken te worden gecompenseerd door depositiereducties elders (saldereen).

De berekeningen zijn niet verifieerbaar voor derden.

Onduidelijk is op welke wijze wordt toegezien op naleving van de verordening.

- 1. Stikstof = ammoniak

In de eerste plaats is de naamgeving onhoudbaar. Gesproken wordt over stikstof, terwijl nader beschouwd de stukken zich exclusief richten op ammoniak uit de veehouderij. Stikstof (N) is een verzamelnaam waartoe onder meer ammoniak (NH₃) behoort. Zonder deugdelijke reden de terminologie wijzigen heeft als gevolg dat relatieve buitenstaanders, waaronder ook minder ingewijde politici, sneller de draad kwijtraken. Is dat ook uw bedoeling?

- 2. Toegevoegde waarde lokale verordening na 20 jaar rijksbeleid?

Kwalijker is dat de opstellers de verordening voorbij lijken te gaan aan het gegeven dat meerdere rijkswetten (!) exact danwel nagenoeg exact dezelfde problematiek als onderwerp hebben. Althans, er wordt geen blijk gegeven van veel inzicht in de bestaande praktijk.

Te noemen zijn -naast de Natuurbeschermingswet- :

- de (voormalige) Interimwet Ammoniak en Veehouderij (1994)
- diens opvolger de Wet Ammoniak en Veehouderij (2002)
- de Meststoffenwet (1986)
- het (Europeesrechtelijke) melkquotum
- de Reconstructiewet concentratiegebieden (2002)

Inzicht in de wetspraktijk van genoemde wetten moet een noodzakelijke voorwaarde worden genoemd om geen zinloze verordening in het leven te roepen.

Alvorens hier nader op in te gaan, wordt eerst een korte probleemschets gegeven.

- 2a. De problematiek is relatief eenvoudig te benoemen.

Nederland is binnen Europa het meest veedichte land. Dit volgt uit de bijgevoegde tabel, afkomstig van het Europese CBS (Eurostat). De kolossale Nederlandse veestapel (12 miljoen varkens, 100 miljoen kippen en 4 miljoen melkkoeien) veroorzaakt een dermate grote hoeveelheid mest dat dit voor zowel in het water, de lucht en bodem aanzienlijke schade aanricht (met name fosfaten en nitraten).

Hoewel dit feit reeds sinds de jaren tachtig (v.d.v.e) bekend is, onderzocht en met beleid aangepakt, geeft de veestapel tot op heden ongewijzigd forse problemen. De kennelijke noodzaak van uw stikstofverordening is daarvan de getuigenis.

Als bronnen van de ammoniakemissies gelden grofweg voor 40% de uitgereden mest op het land (inclusief onderwerken/mest-injecteren), 25 % vanwege de stalemissies van de melkkoeien, ruim 10 % vanwege de varkensstalemissies en minder dan 10 % vanwege de kippenstalemissies (zie ook tabel elders in deze brief).¹ Voor de kippen en varkens geldt dat een aanzienlijk deel inmiddels op emissiearme stalsystemen staat als gevolg van het beleid van de afgelopen 20 jaar. Bij intensieve veehouderij is door de wijze van dierhouderij (veel dieren in een gesloten bouwwerk) de mest- en luchtbeheersing relatief makkelijker beheersbaar dan bij open melkveestallen. Hierbij speelt nog dat velen graag de koeien in de wei zien, hetgeen de reductieruimte van de stalemissies beperkt.

Overmatige ammoniakemissies (deposities) zijn funest voor veel natuurwaarden, direct en /of indirect. Een deel van de planten verdraagt eenvoudig geen door stikstof verzuurde bodem. Andere plantengemeenschappen worden verdrongen door grassoorten, brandnetels en bramenstruiken die gaan domineren bij overmatige stikstofneerslag. Op de objectivering van de natuurschade wordt verderop in dit schrijven nog nader ingegaan.²

- 2b. Productierechten bepalen omvang veestapel

De Nederlandse veestapel wordt op dit moment gereguleerd (en gemaximeerd) door melkproductierechten (melkkoeien) en mestproductierechten (varkens en kippen). De aantallen varkens en kippen zijn expliciet bij wet aan een plafond gebonden. De melkkoeien, kippen en varkens maken het leeuwendeel uit van de Nederlandse veestapel. Aantallen nertsen, schapen en geiten zijn relatief marginaal.

¹ LEI-publicatie 'Gevolgen van aanpassingen in het ammoniakbeleid voor de intensieve veehouderij', rapport 3.06.03, juli 2006, §3.2

² De regelmatig door natuurterreinbeheerders toegepaste methode van plaggen, begrazen en maaien bestrijdt uitsluitend de gevolgen, en brengen bovendien kosten met zich mee die aan de veehouderij zijn toe te rekenen, maar niet ook daadwerkelijk door de veehouderij worden vergoed. De veehouderij ontsnapt tot op heden aan het algemene principe 'de vervuiler betaalt'. Sterker: veel milieutechnieken worden zelfs gesubsidieerd (luchtwastechnieken e.d.), wat betekent dat de belastingbetaler opdraait voor de schade vanwege de veehouderij.

Het plafond voor kippen en varkens komt per 2015 te vervallen (artikel 77 Meststoffenwet). Dit is bij wet imperatief gesteld, onafhankelijk van de vraag of het mestprobleem daadwerkelijk is opgelost. En, per 2015 vervalt ook het melkquotum definitief, met als gevolg dat het aantal koeien weer kan toenemen. Indien de regering niet anders besluit, kan per 2015 de nu nog aan een plafond gebonden veestapel verder groeien. Kortom, de via wetgeving gereguleerde productierechten bepalen tot 2015 de omvang van de veestapel. Na 2015 dreigt de veestapel weer te kunnen toenemen. Hierover is tot op heden geen politiek besluit bekend.

- 2c. IAV / WAV

De Interimwet Ammoniak en Veehouderij (IAV) en diens opvolger de Wet Ammoniak en Veehouderij (WAV) hebben exact hetzelfde doel als uw concept-verordening: veehouderij-ammoniakreductie. Die wetten golden als aanvullende wetten (lex specialis) bij de Wet milieubeheer (thans: WABO). De IAV respectievelijk de WAV stelde eisen aan de afgifte van milieuvergunningen voor wat betreft de ammoniakemissies en -deposities afkomstig van veehouderijbedrijven.

Als prangende politieke vraag geldt waarom eerst een rijkswet wordt opgesteld om zowel de overmatige ammoniakemissies en -deposities omlaag te krijgen (IAV) om die vervolgens te vervangen door een rijkswet die zich uitsluitend richt op de reductie van de ammoniakemissies (WAV) en thans de provinciebesturen doende zijn om - elk provinciebestuur voor zich, en bovendien zonder wezenlijke bevoegdheden door gebondenheid aan de effecten van rijkswetgeving - toch weer aan de ammoniakdeposities probeert te morrelen. Wat is de meerwaarde van een provinciale verordening waar rijkswetgeving enerzijds exact dezelfde materie bestrijkt en daar kennelijk niet slaagt?

Op deze plaats wordt nog opgemerkt dat de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) tot op heden niet meer om het lijf lijkt te gaan krijgen dan de ontwikkeling van een nieuw verspreidingsrekenmodel. De actuele rijksregie lijkt te kunnen worden samengevat door het beschikbaar stellen van een nieuw rekenmodel.

- 2d. Reconstructiewet concentratiegebieden

De Reconstructiewet richt zich op het ruimtelijke beleid: waar zijn welke activiteiten gewenst? Krachtens de Reconstructiewet zijn reconstructieplannen opgesteld, onder meer gericht op het zoneren van landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's). De reconstructieplannen zijn hoofdzakelijk werk van het provinciebestuur, en worden geacht te zijn doorvertaald naar gemeentelijke bestemmingsplannen. Het oogmerk van de reconstructie is om binnen de LOG's (intensieve) veehouderij ruim baan te geven, met als potentieel gevolg een lokaal hoge concentratie van grote veehouderijbedrijven. De LOG's liggen dikwijls op onvoldoende afstand van kwetsbare natuurgebieden (regelmatig is sprake van slechts enkele kilometers). Overigens worden ook in verwevingsgebieden de vestiging van forse uitbreidingen van veehouderij in de praktijk niet voorkomen. Evenmin bestaat serieus beleid om veehouderij uit extensiveringsgebieden weg te krijgen.

Uit het voorgaande volgt:

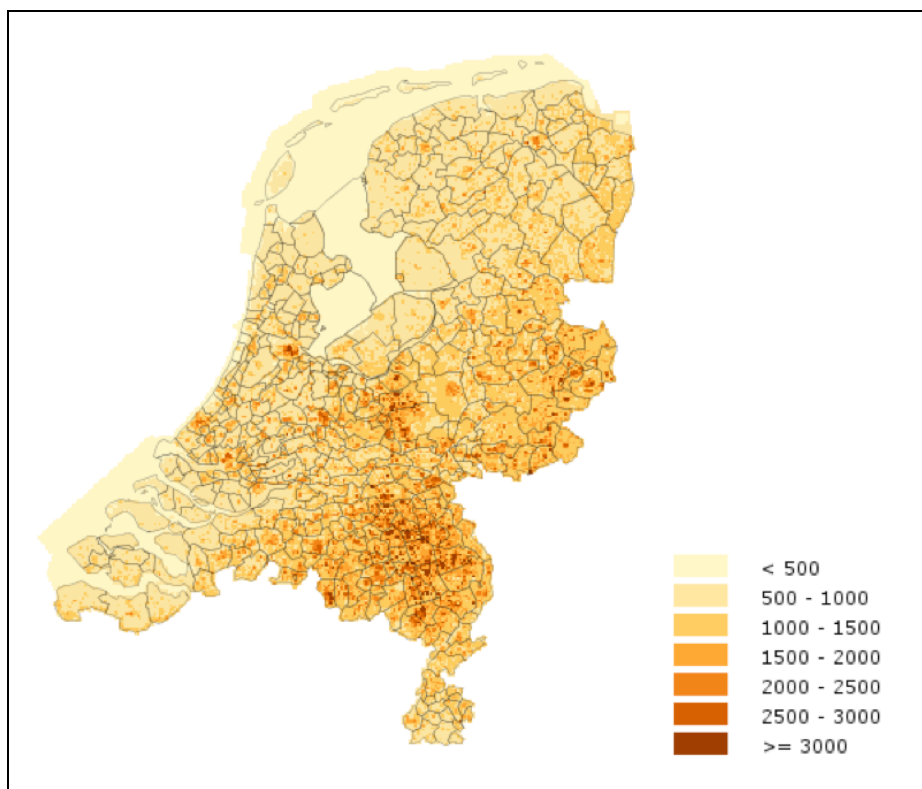
- De verordening richt zich op veehouderij gerelateerde ammoniakdeposities, die het gevolg zijn van een excessief grote veestapel.
- De omvang van de veestapel wordt door andere wetgeving bepaald, met overigens een eindige termijn.
- Er bestaat reeds een lange wetsgeschiedenis met betrekking tot mest en ammoniakemissies. U wekt de indruk hiervoor uw kop in het zand te steken. U maakt niet duidelijk waarom de bestaande wetten niet volstaan en wat de toegevoegde waarde is van een lokale ammoniakreductieverordening.
- De reconstructieplannen zijn een wezenlijke factor in veehouderijbedrijfsontwikkelingen.

- 3. Omvang van de problematiek, het vereiste ambitieniveau

Gewezen wordt op de hieronder weergegeven depositiekaart van het RIVM, waarop te zien is dat vooral in Noord-Brabant en Gelderland (Gelderse Vallei) zeer hoge concentraties ammoniakdeposities optreden. Op veel plaatsen is sprake van depositiewaarden die de waarde van 2000 tot 3000 mol overschrijden.

In veel gevallen dienen de deposities minimaal met een factor twee te dalen om de bedrijfsactiviteiten te laten voldoen aan wat in christelijke kringen 'goed rentmeesterschap' heet om de schepping ongeschonden door te geven. In andere bewoordingen: het enigszins in stand houden van biodiversiteit.

De omvang van de reductienoodzaak volgt uit door wetenschappelijk onderzoek verkregen kritische grenswaarden voor de diverse relevante natuurtypen. Voor veel betrokken natuurwaarden zijn kritische grenswaarden vastgesteld van 400 tot 1800 mol depositie potentieel zuur per hectare per jaar. Gezien de feitelijke depositiewaarden van 2000 tot 3000 mol moeten de deposities flink omlaag.

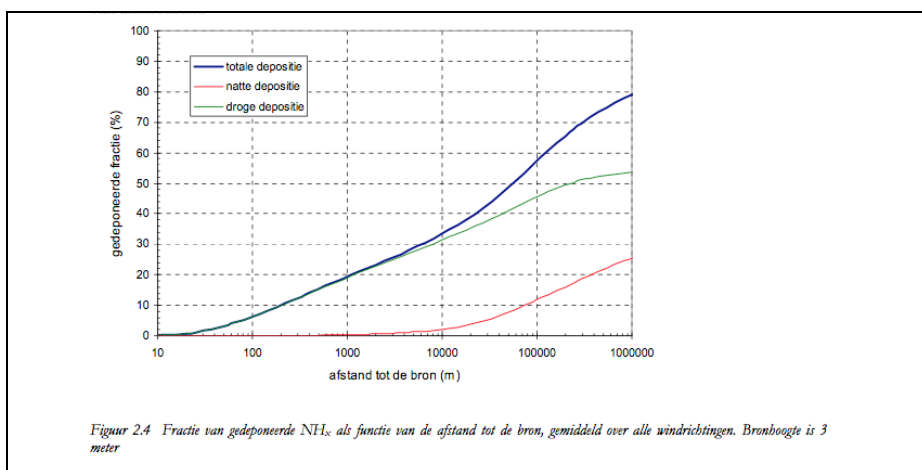

Depositieconcentraties gereduceerd stikstof (NHx) in mol per hectare per jaar, situatie 2010, bron: RIVM³

- 4. Verspreidingsgedrag ammoniak: knelpunten niet lokaal oplosbaar

Een lokale verordening zou wellicht hout kunnen snijden indien de problematiek ook werkelijk lokaal op te lossen zou zijn. Is dat ook zo? Dit kan enkel bevestigd worden indien de deposities ook hoofdzakelijk op korte afstand van de bron zouden neerslaan. Daarvan blijkt geen sprake te zijn.

Hieronder treft u 'the missing link' aan, die in geen enkel beleidsstuk over dit onderwerp zou mogen ontbreken. Dit grafiekje is al decennia beschikbaar, en maakt duidelijk dat een groot deel van de ammoniakemissies tientallen kilometers ver reiken, alvorens neer te slaan. Op 10 kilometer blijkt slechts een derde deel van de emissies neergeslagen. Gegeven het feit dat tienduizenden veehouderijbedrijven bestaan, met daarbij nog de emissies vanwege het mestuitrijden, zal duidelijk worden dat het probleem 'm vooral zit in de combinatie van de hoeveelheid bronnen met het ruime verspreidingsbereik.

Figuur 2.4 Fractie van gedeponeerde NH₃ als functie van de afstand tot de bron, gemiddeld over alle windrichtingen. Bronhoogte is 3 meter

Op 10 kilometer is slechts een derde deel van de emissies neergeslagen.

³ <http://geodata.rivm.nl/gcn/>

Uit de grafiek volgt dat met het verplaatsen van veehouderijbedrijven naar locaties op wat grotere afstand van kwetsbare natuurgebieden een zeer beperkt effect behaald kan worden, indien de veestapel een gelijk omvang blijft houden.

Uit de grafiek volgt ook dat het -uiterst kostbare- verplaatsen van de zogenoemde piekbelasters (veehouderij direct naast een natuurterrein) leuk is voor de wethouder voor een foto in de krant (de kordate wethouder!), maar zelden kosteneffectief zal zijn. Bovendien bestaat het risico van een tegengesteld effect: een dikwijls toch al afgeschreven bedrijf wordt elders met een belastinggeld (ongeoorloofde staatsteun?) een nieuwe kans geboden.

- 5. Salderen: water naar de zee dragen

De informatie van de hierboven weergegeven grafiek brengt ons bij de kern van het bezwaar tegen de verordening. Uit de grafiek volgt dat we weinig opschieten met salderen. Een salderingsbank is feitelijk niet veel meer dan een administratie van de verplaatsing van emissiebronnen. De salderingsbank dreigt daarmee vooral een mooie boterham op te leveren voor verspreidingsmodellenbouwers en adviesbureau's. Dit zou hooguit nog anders kunnen zijn indien gelijktijdig ook de emissies fors zouden verminderen.

De emissies kunnen op twee manieren worden verminderd:

1. Technische reductie door milieutechnieken
2. Krimp van de veestapel (afname aantal dikke darmen)

Ad. 1

De technische mogelijkheden om de emissies te reduceren blijken voor het merendeel reeds benut. De technische emissiereductie is juist het kernpunt geweest van het beleid van de afgelopen 20 jaar.

Gewezen wordt op de eerder genoemde LEI-publicatie 'Gevolgen van aanpassingen in het ammoniakbeleid voor de intensieve veehouderij', rapport 3.06.03, juli 2006, §3.2, met een zeer informatief overzichtje:

De landbouwsector is verantwoordelijk voor meer dan 90% van de ammoniakemissie. Binnen deze sector is de melkveehouderij verantwoordelijk voor meer dan 50%, de varkenshouderij voor circa 25%, de pluimveesector voor circa 17%. Het gebruik van kunstmest draagt voor circa 7% bij. De emissies zijn tot 2003 sterk afgenomen. Dit is vooral te danken aan: a) de krimp van de veestapel, en b) de regelgeving voor emissiearme opslag en uitrijden van mest. De ammoniakemissie lijkt niet verder af te nemen (MNP, 2006).

Tabel 3.1 Ammoniakemissie in Nederland in een aantal jaren vanaf 1990 tot 2004 (kiloton)

	1990	1995	2000	2002	2003	2004 a)
Dierlijke mest	224	166	128	114	108	111
- stal en opslag	89	89	73	63	59	60
- uitrijden van mest	119	62	45	43	41	43
- beweiding	16	14	10	8	9	9
Kunstmest	13	13	11	9	9	9
Overige bronnen	13	14	13	13	13	13
Totaal	249	193	152	136	130	134

a) Voorlopige cijfers.
Bron: MNP, 2005 (MilieuCompendium).

De genoemde krimp van de veestapel heeft betrekking op de varkensstapel: die is rond het jaar 2000 beperkt van 16 miljoen naar 12 miljoen dieren.

De gegevens leiden tot de volgende vaststellingen:

- Iets meer dan de helft van het totaal is afkomstig van stalemissies, de overige emissies zijn vooral afkomstig van het uitrijden van de mest.
- Ruim de helft van de stalemissies is afkomstig van melkvee, 25% van varkens en 17% van de pluimvee.
- Verreweg de grootste historische reductie is afkomstig van emissiebeperking vanwege het uitrijden van de mest.

In de beleidskeuzes dient u zich er rekenschap van te geven dat de natuurbeschermingswetvergunningen enkel toezien op stalemissies, én de stalemissies minder dan de helft uitmaakt van de totale emissies. De totale stalemissies van de varkens en kippen vormen samen minder dan een kwart van de totale emissies, en worden voor een aanzienlijk deel reeds emissiearm gehouden (z.g. Groenlabel, zie ook de Regeling

Ammoniak en Veehouderij). Voor melkvee worden amper emissiearme staltechnieken toegepast. Tot op heden worden op grote schaal traditionele melkveestallen gebouwd zonder reductietechnieken.

Hierbij noem ik u nog het gegeven dat de inzet van luchtwassers enkel voor de varkenshouderij bewezen techniek is. Hierbij geldt dat enkel voor grotere bedrijven deze investering rendabel blijkt te zijn, en vaak enkel op basis van overheidssubsidie (tot 33% van de realisatiekosten). Dit verhoudt zich niet met het principe 'de vervuiler betaalt'. Slechts een deel van de helft van 25% van de varkensstalemissies kunnen met luchtwestechnieken worden gereduceerd. Per saldo gaat dit om niet veel meer dan enkele procenten van de totale emissies. Met luchtwassers kan slechts een ondergeschikt percentage van de totale emissies worden gereduceerd. Overigens is een goede werking van luchtwassers een belangrijke punt van zorg, aangezien luchtwassers kwetsbare systemen zijn.⁴ Een deugdelijke werking van de luchtwassers blijkt een ernstig punt van zorg.⁵ Over luchtwassers gaan veel fabels de ronde. U wordt op deze plaats verzocht deugdelijke informatie voor het publiek beschikbaar te stellen. Ook omdat politici doorgaans slecht blijken te zijn geïnformeerd over de technische mogelijkheden van luchtwassers.

Ad 2

Duidelijkheidshalve wordt opgemerkt dat enkel deposities zouden worden gesaldeerd op basis van de milieuvergunningen. De bijbehorende productierechten (melk c.q. mest) blijven hierin geheel buiten beschouwing. Dit betekent dat los van elkaar productierechten en depositierechten worden verhandeld / gemuteerd. De veestapel is gefixeerd door de productierechten. Die systematiek staat geheel los van de voorliggende verordening. Deze situatie is wellicht nog het beste te omschrijven als het naast elkaar bestaan van twee parallelle werelden.

De omvang van de veestapel is reeds 10 jaar ongewijzigd. De productierechten van stakende bedrijven worden verplaatst naar de resterende bedrijven. Nagenoeg alle productierechten worden geëffectueerd. Er is zeker geen krimp-trend waarneembaar. Gelet op het volledig benut zijn van de productierechten, is de dreigende toename van de veestapel eerder te verwachten. Er is geen beleid gericht op krimp van de veestapel.

Kortom:

- Met het verplaatsen van veehouderij is beperkte depositiereductie haalbaar
- Emissiereductie middels milieutechnieken is voor het merendeel reeds gerealiseerd
- De omvang van de veestapel wordt feitelijk beheerst door productierechten (melk/mest), er is zeker geen krimp-trend waarneembaar

Vooralsnog kan geen andere conclusie worden getrokken dat het salderen van depositierechten gelijk staat aan water naar de zee dragen

Heeft de rijksoverheid de ammoniakproblematiek bij provincie over de schutting gegooid?

Zo ja, schikt het provinciebestuur zich in die rol? Gaat de veehouderijsector andermaal profiteren van de politieke impasse, die in het verschieft lijkt te liggen?

- 6. Overige opmerkingen

Niet alleen is forse fundamentele kritiek te leveren. Ook systematisch blijkt de verordening ondeugdelijk.

6a. Onduidelijk is hoe u optreedt indien een bedrijf strijdig met de verordening handelt. Kennelijk dient rekening te worden gehouden met bedrijven zonder ruimte voor uitbreiding vanwege salderingstekort. Uw handelswijze in die situatie is ten onrechte onbenoemd gelaten. Een gebrekkig handhavingsbeleid is maar al te vaak reden waarom beleid slecht of niet functioneert. De noodzaak van duidelijkheid op dit punt volgt uit het gegeven dat de overheid inmiddels al vele jaren een staat van anarchie toelaat ten aanzien van illegale bedrijfsuitbreidingen.

⁴ Roland W. Melse; *Air treatment techniques for abatement of emissions from intensive livestock production*, Thesis Wageningen University, Wageningen, NL (2009)

⁵ *Evaluatie Project luchtwassers 2009*, Handhavingssamenwerking Noord-Brabant, maart 2010:

"74% van de inwerking zijnde luchtwassers voldoet niet aan alle wet- en regelgeving. Bij 23% van de inrichtingen is de emissie te hoog. Bij een aantal inrichtingen is niet bekend of de emissie te hoog is of niet. Bij deze inrichtingen waren de luchtwassers wel in werking maar niet geheel overeenkomstig de vergunning uitgevoerd. In een aantal gevallen moet door handhaving van de vergunningvoorschriften de wassers in overeenstemming met de vergunning gebracht worden. In een aantal andere gevallen wordt tijdens een te volgen vergunningprocedure bepaald of de vereiste emissiereductie gehaald wordt."

6b. Een groot deel van veehouderijbedrijven blijven kennelijk buiten beeld (zie art. 5: beneden de drempelwaarde). Onder de drempelwaarde kan kennelijk vrij gemuteerd worden, terwijl die deposities onvermijdelijk het leeuwendeel van de achtergronddeposities uitmaken. U noemt ten onrechte niet welk aantal bedrijven en welke hoeveelheid ammoniakemissies en -deposities hiermee buiten uw systematiek wordt gelaten. De onderbouwing van de salderingsystematiek ontbreekt. De houdbaarheid van de beoordelingsystematiek is niet aangetoond.

6c. Uit het voorgaande volgt dat de stalemissies slechts de helft van de totale emissies betreft. Tevens worden alle deposities onder de drempelwaarde buiten beschouwing gelaten. Welk percentage van de totale emissies en deposities resteert dan nog?

6d. U maakt onvoldoende duidelijk hoe u handelt indien het bedrijf het veebestand wijzigt zonder ook de deposities te laten toenemen. Op basis van de geldende jurisprudentie geldt hiervoor een vergunningplicht.

6e. U definieert ten onrechte niet de categorie I, II en III- bedrijven in de begripsbepalingen.

6f. Bedrijven kunnen door mutaties van deelregistratie A naar deelregistratie B moeten verhuizen. De gevolgen hiervan laat u onbenoemd.

6g. De verordening lijkt te zijn opgesteld met het idee dat geen provinciegrenzen bestaan. Hoe worden gehandeld rond de grenzen met andere provincies? Hoe wordt gehandeld in de nabijheid van de Duitse grens?

6h. Hoe is de transparantie van de saldering gewaarborgd? Hoe kunnen derden nagaan dat volgens uw systematiek ondeugdelijke salderingstransacties plaatsvinden?

6i. U benoemt ten onrechte niet op basis van welke gegevens het veebestand wordt vastgesteld. Hoe stelt u vast of een vergunning wellicht deels is vervallen door niet tijdige realisatie van een stal? Hoe beoordeelt u Amvb-bedrijven die geen melding hebben ingediend? Wat doet u met amvb-plichtige melkveebedrijven die sinds enige jaren feitelijk buiten bedrijf zijn gesteld?

6j. Uw regeling ter voorkoming dat 100 kippen op 20 meter afstand van een kwetsbaar gebied als legitimatie kan dienen voor de vestiging van een megabedrijf op meer dan 1000 meter van dat gebied is zeer zwak. U onderscheidt slechts 2 categorieën. Daarmee laat u ongewijzigd forse ruimte voor holle saldering.

6k. De door u genoemde peildatum (2009) is onhoudbaar. De aanwijzing van het betrokken gebied is bepalend als referentiedatum. Op basis van een 'passende beoordeling' de bedrijfsmutaties uit de periode 2004-2009 'wegpoetsen' draagt sterk het karakter van een ondoordacht proefballonnetje.

6l. U maakt ten onrechte geen onderscheid naar de staat van instandhouding van afzonderlijke natuurgebieden. Voor bepaalde gebieden zal een urgenter reductieprogramma noodzakelijk zijn dan bij andere natuurwaarden.

6m. Het Aequator rapport waar u zich op heeft gebaseerd heeft niet ter inzage gelegen. Overigens staat deze organisatie niet bekend als erg deskundig inzake veehouderijgerelateerde deposities.

6n. De verenigbaarheid van het OPS rekenmodel en Aagrostacks is niet aangetoond.

- 7. Conclusie

U wordt vriendelijk verzocht uw besluit heel serieus te heroverwegen.

Hoogachtend,

Mr. V. Wösten

Bijlage:

- Eurostat: agricultural production related to animals 2008

Table 8.8: Agricultural production related to animals, 2008
(1 000 tonnes)

	Collection of cows' milk (¹)	Butter (²)	Cheese (³)	Meat: cattle (⁴)	Meat: pigs (⁴)	Meat: sheep & goats (⁴)
EU-27	132 856	2 142	8 529	8 090	22 596	1 027
Belgium	2 849	88	70	267	1 056	1
Bulgaria	705	1	73	20	73	21
Czech Republic	2 446	37	116	80	336	2
Denmark	4 581	113	319	128	1 707	2
Germany	27 466	465	1 941	1 210	5 111	43
Estonia	606	7	36	15	40	0
Ireland	5 106	206	:	537	202	59
Greece	716	2	188	57	119	110
Spain	5 834	41	310	658	3 484	166
France	23 819	436	1 875	1 518	2 277	118
Italy	10 497	115	1 158	1 059	1 606	60
Cyprus	152	0	11	4	59	7
Latvia	634	6	34	21	41	1
Lithuania	1 376	11	106	48	76	1
Luxembourg	265	:	:	10	10	0
Hungary	1 425	8	74	32	460	1
Malta	40	0	3	1	9	0
Netherlands	11 295	182	724	378	1 318	15
Austria	2 717	33	140	221	526	8
Poland	8 893	138	594	386	1 888	2
Portugal	1 887	30	67	109	381	12
Romania	1 051	9	70	190	455	65
Slovenia	524	2	19	37	31	0
Slovakia	946	10	38	20	102	1
Finland	2 254	54	107	83	217	1
Sweden	2 987	38	114	136	271	5
United Kingdom	13 350	111	343	862	740	326
Croatia	673	:	:	55	156	8

(¹) EU-27, the Czech Republic, Greece and Croatia, 2007.

(²) EU-27 excluding Luxembourg; the Czech Republic, Greece and Italy, 2007.

(³) EU-27 excluding Ireland and Luxembourg; the Czech Republic and Greece, 2007.

(⁴) Croatia, 2007.

Source: Eurostat (tag00037, tag00038, tag00040, tag00044, tag00042 and tag00045)